

НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА

Зашто се Колубарска битка изучава у војним школама у свету

БОЈ КОЈИ ЈЕ ОДЛУЧИО ИСХОД ПРВЕ ГОДИНЕ ВЕЛИКОГ РАТА НА БАЛКАНУ

Ситуација у којој се српска војска нашла почетком новембра 1914. године била је веома критична. Вишемесечне борбе, маршеви без одмора и недостатак муниције, нису остали без последица на морал српске војске. Повлачење народа из Мачве и Јадра са стоком и покућством, додатно је ометало покрете и подривало морал српске војске.

У току одступања дошло је до дезорганизације, а неке српске јединице почеле су да се осипају. Када се уверио да није могуће организовати одбрану на положајима испред Ваљева, војвода Путник је наредио одступање на колубарске положаје.

Нарочито је тешка ситуација била у српској Првој армији, која се није опоравила од великих губитака на Мачковом камену. Приморана да се повлачи преко тешко проходног планинског земљишта и да води борбу са XVI корпусом, који је претио да јој пресеке одступницу, српска Прва армија је одступала у неред. Неуредно хранени и неодевени, војници су били на граници издржљивости.

У тако тешкој ситуацији војвода Радомир Путник доноси значајну одлуку и 15. новембра поставља генерала Живојина Мишића за команданта српске Прве армије, уместо рањеног Петра Бојовића.

Одступање српске војске преко Колубаре почело је ноћу 14/15. новембра. Сложен маневар преласка на десну обалу

Битка на Колубари и по идеји и по начину извођења, као и по постигнутим резултатима, представља врхунац напора и вештине командовања српском војском. У тој бици је под најтежим условима у неизвесној и тешкој борби, до ногу потучена аустроугарска Балканска војска, чиме је рат у првој години свог четворогодишњег трајања решен у корист српске војске. После Колубарске битке генерал Живојин Мишић је унапређен у чин војводе

Хладно време, лоше стање путева и набујалост Колубаре и Љига отежавали су аустроугарско напредовање и пружали прилику српској Врховној команди да стабилизује фронт и поврати поколебани морал војника. После заузимања Ваљева, Поћорек је желео да овлада пругом Ваљево – Обреновац и висовима на десној обали Колубаре и Љига. На основу извештаја потчињених команданата, очекивао је да ће на Колубари и Љигу наићи само на заштитне делове српске војске.

Колубаре требало је да се изведе тако да српска Друга армија остави на левој обали Моравску дивизију I позива, све док се Прва и Трећа српска армија не повуку на њену десну обалу. Супротно договору са генералом Павлом Јуришићем

Штурмом, војвода Степановић је повукао све своје јединице на десну обалу Колубаре и оставио Прву и Трећу српску армију да одступају под врло тешким условима, у великом неред. На раскрсницама и мостовима стварали су се готово нера-

зрешиви чворови возова и сточе, коморе, артиљерије, избеглица. На сву срећу, преморени Аустроугари нису искористили прилику да ударе на одступајуће колоне у најкритичнијем моменту повлачења српске војске.

Војвода Путник је планирао извођење одбрамбене операције на колубарским положајима, очекујући да ће се у току борбе појавити погодан тренутак за прелазак у противнапад. Српска војска је 16. новембра посела нове положаје за одбрану дуж линије: десна обала Колубаре – десна обала Љига – северне падине Суворора – Маљен. Врховна команда српске војске обратила се 17. новембра командантима армија и дивизија са захтевом да се отклоне сви недостаци и пропусти које је у дотадашњим биткама војска показала. Од официра се тражило да учине све да се у одсудној бици на Колубари, по сваку цену, избори победа: „Треба бити убеђен и чврсто решен да се са ове линије не може даље ићи; да је било доста попуштања, и да сада у интересу нашега угледа и досад стеченог гласа ваља извојевати победу. Са овим убеђењем треба отпочети битку.“

Био је уверен да се главнина српске војске повлачи према Крагујевцу.

Колубарска битка је започела 16. новембра 1914. године фронталним нападом аустроугарског VIII, XIII и Комбинованог корпуса на српске положаје на Колубари. Приликом преласка на десну обалу Колубаре, Аустроугари су наишли на жесток отпор српске војске, због чега је Поћорек 18. новембра у борбу увео XV и XVI корпус, који су задржани у Ваљеву ради одмора. Наредних дана распламсала се одсудна битка између српске и аустроугарске војске.

Најтеже борбе током Колубарске битке вођене су на положају Човка – Враче брдо, вису на ушћу реке Љиг у Колубару, недалеко од Лазареваца. Положаји који доминирају ушћем реке Љиг у Колубару имали су одлучујући значај, јер су то били централни положаји српске војске, подједнако удаљени од Обреновца на десном и Маљена на левом српском крилу. Ако се центар одбране чврсто држао, онда крила могу да се повијају, али ако непријатељ заузме централне положаје, пресеца и раздваја снаге браниоца. Упорном одбраном положаја Човка – Враче

Овај додатак објављујемо уз финансијску помоћ
Управе за сарадњу са дијаспором и Србима у региону Министарства спољних послова
Републике Србије